

A KÚRIA mint felülvizsgálati bíróság

Pfv.I.20.466/2013/8.szám

A Kúria a Dr. Varga István ügyvéd által képviselt felperesnek alperes ellen jognyilatkozat pótlása iránt a Kiskunhalasi Járásbíróságnál 1.P.20.374/2010. számon folytatott és másodfokon a Kecskeméti Törvényszék 3.Pf.20.587/2012/5. számú ítéletével befejezett perében, az említett számú jogerős ítélet ellen a felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

ítéletet:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 20.000 (Húszezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felperes korábban tulajdonosa és ügyvezetője volt a PL.Kft.-nek. A Kft. 1999. szeptember 30-án támogatási szerződést kötött a Bács-Kiskun Megyei Területfejlesztési Tanáccsal (a továbbiakban: Tanács), amelynek alapján a Tanács a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium (a továbbiakban: FVM) utalványozása alapján - a Kft. épületének átalakítására - 25 millió forint összegű munkahelyteremtő támogatást nyújtott a Kft. részére.

A támogatási szerződés biztosítására az 1999. szeptember 30-án megkötött jelzálogszerződés alapján 37,5 millió forint erejéig jelzálogjogot jegyeztek be az FVM (mint jelzálogjogosult) javára a felperes tulajdonát képező k-i ingatlanra. A jelzálogszerződés szerint a jelzálogjogosult akkor kereshet kielégítést az ingatlanból, ha a Kft. a támogatási szerződésből származó kötelezettségeit nem teljesíti; a jelzálogjog azon a napon szűnik meg, amikor a jelzálog kötelezett a szerződésből eredő valamennyi kötelezettségének eleget tett; a jelzálogjogosult a jelzálogjog megszűnését követően a jelzálog-kötelezett írásbeli kérelme alapján kiadja a jelzálogjog törléséhez szükséges hozzájáruló nyilatkozatot.

A felperes tulajdonosi jogosultsága, tagsági viszonya és ügyvezetői megbízatása 2004. június 16-án megszűnt a PL. Kft-ben, amely Kft. elnevezése és székhelye 2004. október 14-én változott, új

elnevezése K. Kft. lett. A felperesnek a K.Kft.-vel kötött megállapodása rögzítette, hogy a már említett ingatlan a felperes tulajdonát képezi, azt a FVM javára bejegyzett jelzálogjog terheli, a K.Kft. pedig vállalta a munkahelyteremtő támogatás határidőben történő visszafizetését.

A Tanács a 2005. február 15-én kelt ellenőrzési jegyzőkönyv alapján, súlyos szerződésszegésre hivatkozva visszavonta a támogatást. Ezt követően az illetékes bíróság határozatával megállapította a Kft. fizetéseképtelenségét és elrendelte a felszámolását. Az alperes a felszámolási eljárás során határidőben bejelentette a hitelezői igényét, azonban csak a regisztrációs díj egy része térült meg. A bíróság 2007. július 6-án kelt végzésével elrendelte a Kft. megszüntetését és a cégjegyzékből való törlését. A felperes ellen a R. Rt. által kezdeményezett végrehajtási eljárásba (a támogatás visszafizetése érdekében) az MÁ jelzálogjogosultként bekapcsolódott, azonban az alperes követelése a végrehajtási eljárásban sem térült meg.

A felperes keresetében a bíróság ítéletével kérte az alperes jognyilatkozatának pótlását, amellyel hozzájárul az FVM (az alperes jogelődje) javára bejegyzett jelzálogjog törléséhez. Okfejtése szerint a Kft. felszámolásával vele - a jelzálog-kötelezettel - szemben is megszűnt az alperes igényérvényesítésének jogalapja, így az alperes visszaélésszerűen gyakorolja jogát, amikor nem járul hozzá a teherként bejegyzett jelzálogjog törléséhez. Előadta: az alperes követelésének kielégítése méltánytalan helyzetet eredményezne a számára, hiszen a már nem létező K.Kft.-vel szemben nem léphet fel megtérítési igénnyel.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az elsőfokú bíróság ítéletével elutasította a keresetet. Döntését azzal indokolta, hogy a jelzálogszerződéssel alapított jelzálogjog azon a napon szűnik meg, amikor a jelzálog-kötelezett a szerződésből eredő valamennyi kötelezettségének eleget tett, azaz a támogatási szerződésből eredő követelés megszűnése a feltétele a jelzálogjogi kötelezettség megszűnésének. A jelzálogjogosult arra az esetre vállalta, hogy a jelzálogjog törléséhez a szükséges hozzájáruló nyilatkozatot megadja, amikor a jelzálog kötelezett a szerződésből eredő valamennyi kötelezettségét teljesíti.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét, és utalt annak helyes ténybeli és jogi indokaira. Kihangsúlyozta a másodfokú bíróság: a K.Kft. felszámolása nem eredményezte a jelzálog-kötelezettség megszűnését, ez akkor következik be, amikor az alperes irányában fennálló kötelezettség megszűnik. A felperes dologi kötelezett, aki a kötelmi jogviszony alapján a fennálló szerződés szerint köteles teljesíteni. Az alperes az igényérvényesítése során mind a dologi,

mind a személyes kötelezettel szemben érvényesítheti követelését együttesen, vagy külön-külön is, a Ptk. sortartási kötelezettséget nem ír elő. Amennyiben a felperes teljesíti a kötelezettséget, a jogszabályi feltételek fennállása esetén a K.Kft. volt tagjaival szemben kártérítés címén érvényesíthet igényt.

A jogerős ítélet ellen - hatályon kívül helyezése, a keresetnek helyt adó határozat meghozatala és költségeinek megtérítése végett - a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet. Fenntartotta jogi álláspontját, amely szerint az egyik szerződő fél (a Kft.) jogutód nélküli megszűnésével megszűnt a „szerződés és a követelés is, így megszűnt a jelzálogjog bejegyzés jogalapja is”. Az „alapszerződés” megszűnése az azt biztosító mellékkötelezettség megszűnését is jelenti.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására és költségeinek megtérítésére irányult. Rámutatott: választása szerint fordulhatott mind a személyes, mind pedig a dologi kötelezett ellen. A dologi kötelezettség fennállását nem érintheti és nem lehet előkérdése a követelés érvényesítésének az, hogy a megszűnt társaságnak a hitelezők felé fennálló ki nem elégített tartozásáért felelős volt taggal szemben a Gt. alapján a hitelező fellép-e vagy sem.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Pp. 270.§ (2) bekezdésében és a 275.§ (3) bekezdésében foglaltak együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálatot anyagi jogi vagy eljárásjogi jogszabálysértés alapozhatja meg; utóbbi azonban csak akkor, ha annak az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása volt.

Az ügy érdemére vonatkozó okfejtést megelőzően arra mutat rá a Kúria, hogy ugyan a jognyilatkozat bírói ítélettel való pótlásának lehetőségét, mind a Ptk. 5.§ (3) bekezdése, mind pedig a Ptk. 295.§-a is lehetővé teszi, azonban a szövegezésbeli hasonlóság (tudniillik mindkét esetben a bíróság ítélettel pótolhatja a jognyilatkozatot) ellenére a két jogintézmény alapvető különbözik egymástól és emiatt különböznek alkalmazásuk feltételei is.

A Ptk. 5.§ (3) bekezdésének alkalmazásakor fogalmilag kizárt a kötelezettségvállalás, a bíróság a rendelkezésben említett feltételek együttes teljesülése esetén pótolhatja a külön jogszabályban előírt jognyilatkozatot.

A Ptk. 295.§-a szerint, ha a kötelezettség jognyilatkozat adására irányul, a teljesítést a bíróság ítélete pótolja. Ebben az esetben a bíróság valójában szerződésszegést orvosol: akkor pótolhatja a jognyilatkozatot, ha annak megtételére a fél szerződésben vagy egyoldalú nyilatkozatban kötelezettséget vállalt, s így a jognyilatkozat elmaradása a vállalt kötelezettség megszegését

jelenti. Egyértelmű és kifejezett kötelezettségvállalás hiányában a bíróságnak a Ptk. 295.§-a alapján nincsen lehetősége a fél nyilatkozatának ítélettel történő pótlására.

A rendelkezésre álló iratanyagból az állapítható meg, hogy az elsőfokú bíróság a Ptk. 5.§ (3) bekezdésében foglaltakat alkalmazta a felperes keresetének elbírálása során, annak ellenére, hogy a kereset jogalapja valójában a Ptk. 295.§-a volt. Ügydöntő jelentősége azonban ennek nincsen, mivel a felperes által kért jognyilatkozat pótlásának feltételei a Ptk. 295.§-ában foglaltak alapján sem állnak fenn.

Az ügy érdemére vonatkozóan helytálló a perben eljáró bíróságok álláspontja: a főkötelezett felszámolásával nem szűnt meg a felperes jelzálog-kötelezettsége.

Az ügy érdemi elbírálása szempontjából annak van döntő jelentősége, hogy az adott körülmények között megszűnt-e a zálogjog, és megszegte-e a támogatási szerződésben vállalt kötelezettségét az alperes akkor, amikor nem járult hozzá a zálogjogi bejegyzés ingatlan-nyilvántartásból való törléséhez.

A zálogjog megszűnésének „általános” eseteit a Ptk. 259-260.§-ai fogalmazzák meg. Eszerint megszűnik a zálogjog, ha a zálogjogosult a zálogtárgyból kielégítést kapott, feltéve, hogy a zálogtárgy tulajdonosa és a követelés kötelezettje nem azonos személy; ha a követelés megszűnik; ha a követelés a zálogjog átruházása nélkül átszáll, hacsak a megtérítési követelés biztosítására fenn nem marad; ha a zálogjogosult megszerzi a zálogtárgy tulajdonjogát vagy a zálogtárgy tulajdonosa megszerzi a zálogjogos követelést; ha a meghatározott időtartamra alapított zálogjog határideje lejárt; ha a zálogtárgyat a bírósági végrehajtás vagy a felszámolási eljárás során értékesítik, illetve a kisajátítási eljárás során kisajátítják; ha a zálogtárgy elpusztul; ha a zálogjoggal biztosított követelést (mind tartozást) anélkül vállalják át, hogy ahhoz a zálogkötelezett hozzájárult volna; ha jogügylettel megszüntetik, illetve a zálogjogos hitelező lemond róla.

Egyes zálogjogok esetén a jogszabály további megszűnési okokat is megállapít. Így megszűnik a jelzálogjog, ha a követelés elévül (Ptk. 264.§ (1) bek.). A Ptk. 262.§ (6) bekezdésében foglaltak szerint a zálogjogi nyilvántartásba bejegyzett jelzálogjog megszűnik, ha a zálogtárgyat kereskedelmi forgalomban, vagy rendes gazdálkodás körében jóhiszemű vevő részére értékesítik. Megszűnik továbbá abban az esetben is, ha a jóhiszemű vevő a mindennapi élet szokásos tárgyai körébe tartozó dolog tulajdonjogát visszterhesen szerzi meg.

A jelzálogjog megszűnésének viszonylatában a követelés megszűnését anyagi jogi szempontból kell vizsgálni, tehát abban a vonatkozásban, hogy a polgári jog kötelmi jogi szabályai szerint

megállapítható-e annak a követelésnek a megszűnése, amelyet a jelzálogjog biztosított.

A teljesítés (Ptk. 277.§) legfontosabb következménye a kötelezett szempontjából az, hogy kötelezettsége megszűnik. Az elévülés [Ptk. 325.§ (1) bek.] alapvető következménye az, hogy az elévült követelést bírósági úton érvényesíteni nem lehet; további következménye pedig a fentiekben már említettek szerint az, hogy a követelés elévülése megszünteti az azt biztosító jelzálogjogot, hiszen az elévülés kiterjed a jelzálogjogra és a kezességre is. A követelés elengedése ugyancsak megszünteti az adott követelést.

A felperes a jelzálogjog megszűnésének a Ptk.-ban kimerítően szabályozott és az előbbieken felsorolt esetei közül azok egyikét sem igazolta, ezért nem szűnt meg a zálogtárggyal való helytállási kötelezettsége.

A felperes akkor szabadult volna az általa vállalt jelzálogkötelezettség alól, ha a zálogjog megszűnésének az előbb említett bármelyik esete bekövetkezett volna, azonban ez nem állapítható meg, tekintettel arra is, hogy a Kft. felszámolása nem eredményezte magának a jelzálogjoggal biztosított követelésnek a polgári jogi értelemben vett megszűnését.

A főkötelezett felszámolásával a főkötelezettség nem szűnt meg, fennmaradt, azonban a főkötelezettel szemben már nem érvényesíthető. Ha a jogosult a járulékos kötelezettel szemben lejárttá tette a követelését és érvényesítette az igényét, a követelés a járulékos kötelezettel szemben változatlanul érvényesíthető, mivel az utóbb bekövetkezett jogvesztés nem a követelést, hanem annak a főkötelezettel szembeni érvényesíthetőségét érintette. A követelés fennmaradt, és a járulékos kötelezettel szemben továbbra is érvényesíthető.

Mindezek szerint a jogerős ítélet nem jogszabálysértő, ezért azt a Kúria a Pp. 275.§ (3) bekezdésében foglaltak alapján hatályában fenntartotta.

A Pp. 270.§ (1) bekezdése értelmében Pp. 78.§ (1) bekezdésében foglaltak szerint az eredménytelen felülvizsgálati kérelmet előterjesztő felperes viseli a saját költségét és köteles az alperes felülvizsgálati költségének a megfizetésére, amely költség az alperes képviseletét ellátó jogi képviselő jogtanácsosi munkadíjának összege. Ennek meghatározása során a Kúria figyelemmel volt a Pp. 67.§ (2) bekezdésében foglaltakra.

Budapest, 2013. október 16.

Dr. Harter Mária s.k. a tanács elnöke, Dr. Mocsár Attila Zsolt s.k. előadó bíró, Dr. Varga Edit s.k. bíró

